

ambulant» que hem estudiat sobre MANYA: però l'atansament semàntic és ben vague i els noms hipocorístics del gat que ell hi aplega resten llunyans per la forma, car els que s'hi acosten una mica són només gall. i lomb. *miña* 'gata', Milà *mogna* id. i *manan* «minet». Total, res. —² Ni *manyac*, *-aga*, ni *amanyagar* no figuren en CROS, Escrig, Amengual, ni es documenten com a tals en el DAG, ni *AlcM*, que els dona només com a «or., oc. i pir. or.». Potser no són del tot inòcits a Menorca perquè Febrer Cardona porta «*manyag*: mego, doux, paisible, placidus, mansuetus», i *amanyagador*, *amanyagar*; de tota manera es nota que té a la vista el Belv., que només recull aquests tres mateixos mots (no *manyaga*, *manyaguera*), i li dona com a equivalència castellana i llatina les mateixes paraules que el Belv.; crida l'atenció que després d'escriure *amanyagar* va esborrar-lo com si hagués pensat després que aquest verb no era verament usual a Menorca. —³ Hi ha un NL *Manyagues* prop de Galdarès a la Vall del Coral i del Coll d'Ares (115, cf. mapa francès), no lluny d'on es trobaren els Ploms d'Arles i aquí no veig clara la conservació de la *-c*. —⁴ Que en algun parlar castellà el vulgar *monago*, per *monaguillo*, tingui sentit despectiu, i s'usi com a malnom no serveix com a base per identificar-hi el mot campidanès.

Manyam: *menjam* × *nyam* *Manyan*, V. *manyà* (MANYA) *Manyefla*, V. *manefla* (MÀ) *Manyegar*, V. *mà Manyell*, V. pron. *maiñêl* < *mei(a)nell* (MIG) *Manyer*, V. *mano Manyer*, *manyeria*, V. *manyà* (i MANYA) *Manyet*, V. *mano Manyeta*, V. *mano* i *manya Manyivol* 'una veu' (?Alcora), V. *emamar Manyo*, *-nya*, V. *mano Manyoc*, V. *manat* (MÀ) i *anyoc Manyoca*, *manyofa*, V. *manyopa Manyofla*, V. *manefla* (MÀ) i *manyopa Manyolis*, és alteració de *Mallolís*

MANYOPA (dial. *mànyofa*, *-ova*, i altres variants), en cast. i port. *manopla*, it. *manòpola* 'guarniment de l'armadura antiga que protegia la mà', etimologia incerta; mot assimilat al ll. *manipūlus* (vg. *manūpūlus*) 'feix, manyoc', però que en l'origen degué ser alteració d'un gòtic *MUNDILŌFA 'guant protector', compost de *lōfa* 'guant' amb el germ. comú *MUND-* que significava alhora 'protecció' i 'mà'. □ 1.ª doc.: *manyopa*, 1379; *manyotera*, 1316.

Mot que en català apareix en moltes variants, si bé la més corrent en català antic va ser *manyopa*: cinc testimonis en el DAG, del S. xv, quatre des de 1379-1461 en *AlcM* (només el darrer portaria *-opla*, i no és ed. gaire fidedigna). L'*InuLC* n'hi afegeix encara un d'aquella, de 1452, referent a Mallorca. Molt freqüent en JoMartorell: «soltà la mà dreta de la atxa e açà-li la careta del bacinet e --- ab la *manyopa* donà-li en la cara e dehia-li: —Atorga, traydor, la tració que has feta --- Com véu que Tirant no --- dehia res, e que ab la *manyopa* no li fehia prou mal, pensà de llançar la *manyopa* de la mà, e prestament ho féu --- e lo ca-

valler trobàs sens atxa e sens *manyopes*, e tirà la spasa ---» (Ag. I, 246, semblantment, 247, 106 etc.).

També es deia d'una peça de gran luxe de les dames: «La Princesa tramès per tots los argenters de la ciutat --- e féu-se fer uns goçets, la meytat d'or, l'altra d'argent, e per semblant los avanbraços e *manyopes* de fulla molt prima ---», si bé aquí és imitant un arnès guerrer: «la Princesa se vestí una gonella de orfebreria e féu-se armar del arnès que s'havia fet fer, e cavalcà --- capitanejant la sua gent ---» (Ag. II, 237); «*manyopla*: manica ferrea», OPou (*TbPu.*, 171) En definitiva degueren ser la mateixa cosa formes que tenen tot l'aire de ser-ne variants de terminació; si bé, amb la caiguda de la cavalleria i els seus armaments, passaren a designar peces d'altra forma de protecció de les mans, i a fer altres oficis. *Manyota* és una 'mitena' en el Baix Emp. i altres comarques del bisbat gironès (Moll, AORBB III, 17; *AlcM*), d'on el derivat *manyotera*, que per a un estri de ferro, com unes manilles de pres, ja trobem en dos textos de 1316: «adobs de la presonera del casteyl de Bar: dos ferres ab cadenes e ab *ma<n>yoteres*, nous e ab colars», 1316 (RLR xxxi, 61); «l'emprisonnement --- des menottes --- unes *manyoteres* poques ---» (Desplanque, *Arch. de Thuir*, p. 28, a. 1316); i el DAG, en dona un doc. del segle xv.

Amb oficis més diferents: 'guant de pell sense dits que porten els pastors, caçadors etc.' anomenat *manyofa* a Vimodó i a Ciutadella, *manyofla* en alguns pobles valencians (*AlcM*), d'on més secundàriament *manyònfia* 'galtada' també a Ciutadella (Moll, *MiscAlcover*, 448); a Castalla *manyofla* és «mà gran» i = *manyopla* del DFa. (EValor, c. 1950); i hi ha encara un oc. *manoufle* (REW, 5714).

Ara bé aqueixa forma en *-ofa* sembla ser la que usava MJGalba el publicador (i espatllador) del *Tirant*, per més que en l'ed. princeps va sortir amb la *f* confosa amb una *f* llarga, i aplicada a una coberta d'or que duia la Princesa Carmesina per cofar-se els cabells, tal com abans (supra) se n'havia fet fer per a les mans: «en los seus pits portava un reluent carvonce, lo qual del seu coll una madexa d'or de fil tirat sostenia, e ligada a la francesa: sobre los seus daurats cabells una *manyofa* tota plena de batents d'or e smaltats, que paria la sua cara que fos de una deessa» (comprovat ara en la princeps, cap. 450, Ag. IV, 297; Riq., 1155.18; NCL, v, 204.8). Però no deu haver existit mai una variant *manyosa* (*AlcM*).¹ Per al guant dels boscaters hi ha així mateix *manyoca* (B. Llobregat?) i *manyova* (descriu en el Penedès, DAG.); *manoca* 'mitena' Vendrell; *manyofa* 'espècie de guant de llana que usen a l'hivern els carreters' (a l'Esplugua de Francolí) i *manyova* per als llenyaters en el Penedès (Griera, *Tresor*). En fi hi ha també *ma<n>yopa* en un inventari aragonès de 1426.

En l'article MANOPLA del DCEC/DECH vaig documentar i explicar en detall les formes de les altres llengües romàniques: cast. *manopla* [1495], port. *manopla* [1612] (però *monopla* amb un *mo-* valuós per a l'etimologia, s'hi troba ja a fi S. xv), it. *manòpola* [mj.